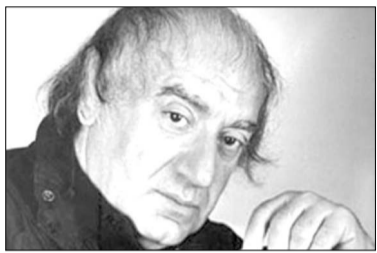

ՀԱՍՄԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երգեհոնային երաժշտության II միջազգային փառատոնը եզրափակվեց Ավետ Տերտերյանի 1-ին սիմֆոնիայի կատարմամբ

նը գրվելու սարուն՝ 1969 թվականին, Հայաստանի կոմպոզիտորների միության լիցենզիայով: Կոմպոզիտորների սան դահլիճում կայացած համերգին նվագախումբը ղեկավարում էր երիտասարդ, սաղանդավոր դիրիժոր **Դավիթ Խանջյանը** (1941-

նը, հետագայում դարձավ Տերտերյանի առաջին չորս սիմֆոնիաների անգերագանցելի «թարգմանը»:

Երաժշտագետները խիստ բարձր են գնահատում այս երկի գեղարվեստական արժեքն ու երաժշտամտաբանության մեջ հեղափոխական ուղիները: Սիմֆոնիայի՝ որեմիերայից 45 արի անց երկրորդ կատարումը Աննա Արեւացյանը բնութագրում է՝ իբրև «վերջին ժամանակներում ոչ միայն երաժշտական, այլ նաև Հայաստանի ողջ մշակութային կյանքի խոչընդոտյուն իրադարձություն»:

Սիմֆոնիան գրվել է, ինչպես դիրիժոր Ռուբեն Ասատրյանը հուշեց, 5-րդ դարի սաղմոսի թեմաներով: Այն, ուրեմն, իրենով խորհայնորեն հաղորդում է ասվածայինի եւ հողեղենի ներդաշնության եւ հակընդդիմության մտածումները, Որդու՝ երկիր գալու, չարչարանաց ճանադարհի եւ մարդկության

մանակից առաջ ընկած կոմպոզիտորի մտածողությամբ: «XX դարի հայ ակամավոր կոմպոզիտոր Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործությունը ոչ միայն հայ սիմֆոնիզմի, այլև XX դարի երկրորդ կեսի սիմֆոնիզմի բարձրակետն է, վերլուծում է Աննա Արեւացյանը: 1 սիմֆոնիայի երաժշտական լեզվի ողջ նորարարությամբ համընդհանուր, սույն ստեղծագործությունն իր բնույթով խորադաս ազգային է: Եվ դա՛ ոչ միայն IV-V դարերի մեջբերված սաղմոսով, այլև ռիթմիկ կառույցների ինտենսիվությամբ, որոնց հիմքում ընկած են ազգային ռիթմեր»:

Բայց չհուշեցնի ունկնդրի՝ զուտ հոգեւոր թեմաներ փնտրելու այս գործում: Այն սազմադրի անընդհանուր մեր զորացող, կեղեմող, մերթ-մերջ մեղմացող հնչյուններ, մեր ամրածամանակների հետ խիստ համահունչ է, սառադասից փնտրումով, անելանելիության եւ ելքի հեռանկարի համադրմամբ ու հակադրումներով: Սիմֆոնիան իր մտադրացման եւ իրականացման սկզբունքներով յուրահասուկ ուղի է բացել հայկական երաժշտության մեջ: Այն գրված է նվագախմբային անսովոր կազմի համար՝ ղոճմաջ փողայիններ, սարբեր հարվածային գործիքներ, երգեհոն եւ բաս կիթառ: Հեղինակային արտահայտչամիջոցները ստեղծում են անսովոր հնչողություն եւ ունկնդրի վրա թողնում անզնջելի տպավորություն:

Սիմֆոնիայի կատարմանը մասնակցեցին երգեհոնահար Կոնստանտին **Վոլոսնովը**, հանրաճանաչ ջազմեն, բաս կիթառահար **Դավիթ Գյողալյանը**, դաշնակահար **Լուսինե Խաչիկյանը**:

Հնչում է Ավետ Տերտերյանի 1 սիմֆոնիան՝ դիրիժոր Ռուբեն Ասատրյանի ղեկավարությամբ:

երրորդ անվանական օրինակը. հուշամեդալը թողարկվել է Կամերային երաժշտության ազգային կենտրոնի նախաձեռնությամբ՝ Կոմիտասի 155-ամյակի առթիվ:

Փառասոնի ավարտական համերգի առաջին բաժնում հանդես եկան Դավիթ Հովհաննիսյանը, Աննա Առուստամյանը եւ Աննա Բակունցը՝ կատարելով Բախի ծով երաժշտությունից առնված երկեր՝ որեյլուր, ֆուգա, տոկատ, ֆանսազիա...

Իսկ երկրորդ բաժնում կատարվեց այն, ինչ համարվեց մեզանում արվեստային լուրջ երեսույթ: Հնչեց Ավետ Տերտերյանի 1 սիմֆոնիան՝ դիրիժոր **Ռուբեն Ասատրյանի** ղեկավարությամբ:

Սիմֆոնիան առաջին անգամ կատարվել է ստեղծագործությու-

Արմեն Սուրբաջյանը Վահագն Ասատրյանի դստերը՝ Սրբուհուն է հանձնում «Կոմիտաս» հուշամեդալը:

1981), որն էլ, ոնց նկատում է արվեստաբանության դոկտոր, պրոֆեսոր, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ **Աննա Արեւացյանը**,

հավերժության համար մեղեքի ֆավորության խաչելությունը տանելու թեման, սակայն այս անգամ ասվում է արդի, իր ժա-

Կոմիտասի անվան ֆառ-յակը հայ երաժշտական մշակույթի զարդն է: Արամ Խաչատրյան

1924 թ. հսկայածավալ կարմիր սերության մայրաքաղաքում արվեստի աշխարհ նոր-նոր ուսումնական մի խումբ երիտասարդ խիզախների՝ Մոսկվայի կոնսերվատորիայի հայ սաղանդավոր ուսանողներ **Ավետ Գաբրիելյանի** (1-ին ջութակ), **Լեւոն Օհանջանյանի** (2-րդ ջութակ), **Սիմայել Տերյանի** (այլ) եւ **Սարգիս Ասլամազյանի** (թավջութակ) նախաձեռնությամբ (ղեկավար՝ **Ե. Գուզիկով**) ստեղծվում է ֆառանվագ մի արվեստավոր ընկերակցություն: «Այս երիտասարդ ֆառակը ոչ հեռու աղազայում կգրավի առաջին տեղերից մեկը»,- նորահիմն ֆառայկի մասին ասում է խորհրդային կոմպոզիտոր, դիրիժոր, մանկա-

Կոմիտասանուն, կոմիտասաշունչ, կոմիտասապաշտ

վարժ **Սիմայել Խոլոխով-Իվանովը**: Կանցնի մի կարճ ժամանակահատված, եւ մեջբերյալ խոսքերը կդառնան մարգարեական: Այստիպով՝ երիտասարդակազմ արվեստախմբի ստեղծում, եւ ստեղծումից շատ չանցած՝ դեղի գազաթ ու այնտեղ՝ մինչ օրս՝ արդեն հարյուր արի. հայ բազմահազարամյա մշակույթի ջախերթին միանում է ջախակիրների մի նոր խումբ, որ կոմիտասյան, եւ ոչ միայն կոմիտասյան, ասվածադարձն է հնչյունները լիարժեք փոխանցել արհից սիրտ, հոգուց հոգի, մարդկության արվեստակիր հասկածին որդես հոգու բարձրագույն ու մշտամնա նշխար, որդես հայ իմնության անհեփեղի աղաջույց լիարժեք ներկայացնել հայ հնչյունն ու հայկականը՝ փայլուն կատարումներով հոգու տոն ու տոնախմբություն տարգելելով բյուրավորների:

1931 թ.-ից ֆառայկն անվանվում է Հայկական ԽՍՀ ղեկավար ֆառայկ: 1932 թ. ՀԽՍՀ կառավարության որոշմամբ նրան տրվում է Կոմիտասի անունը: 1932 թ.-ից համերգներով ժառանգայում է ԽՍՀՄ հանրադասություններում: 1934-ին ֆառայկին շնորհվում է ՀԽՍՀ վաստակավոր կոլեկտիվ կոչում: 1936 թ. ԽՍՀՄ կոմպոզիտորների միության մրցույթում ֆառայկն արժանանում է առաջին մրցանակի, 1938 թ. լառային ֆառայկների համամիութենական մրցույթում կիսում առաջին մրցանակը: 1938-ին ֆառայկի երաժիշտներին շնորհվում են ՀԽՍՀ վաստակավոր, 1945-ին՝ ՀԽՍՀ ժողովրդական արհիստների կոչումներ: 1946 թ.

ֆառայկն արժանանում է ԽՍՀՄ ղեկավար մրցանակի: Խորհրդային երաժշտախմբերից առաջինն է լինում, որ հետադասերազմյան ժառանգում՝ 1953-ին, մեկնում է արտասահմանյան հյուրախաղերի: 1965-ին արժանանում է ՀԽՍՀ ղեկավար մրցանակի: 52 արի

անընդմեջ ֆառայկի 1-ին ջութակն ու գեղարվեստական ղեկավարն է եղել համբավավոր երաժիշտ Ավետ Գաբրիելյանը, 44 արի ֆառայկին իր մեծ ներուժն է նվիրաբերել բարձրասաղանդ թավջութակահար եւ կոմպոզիտոր Սարգիս Ասլամազյանը:

